

Wioletta Zawitkowska, Władysław Piotr Właźlak

Dokument króla Aleksandra
Jagiellończyka dla sukienników
wieluńskich z 1 lutego 1502 roku
potwierdzający i transumujący
przywilej Kazimierza Jagiellończyka
z datą 25 marca 1450 roku

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

*Wioletta Zawitkowska,
ks. Władysław Piotr Właźlak*

Rzeszów/Częstochowa

Dokument króla Aleksandra Jagiellończyka dla sukienników wieluńskich z 1 lutego 1502 roku potwierdzający i transumujący przywilej Kazimierza Jagiellończyka z datą 25 marca 1450 roku

Wieluń — miasto, siedziba powiatu i gminy w województwie łódzkim — ma ponad siedemsetletnią tradycję. I choć był obiektem zainteresowania historyków już od dziesiątków lat, to dopiero w ostatnim czasie doczekał się rzetelnej i wyjątkowo cennej monografii¹. W żadnej ze znanych dotąd pozycji bibliograficznych nie został jednak przywołany i wykorzystany w oryginale dokument króla Aleksandra z 1502 roku, potwierdzający i transumujący przywilej Kazimierza Jagiellończyka, wydany na prośbę tamtejszych sukienników w 1450 roku, znajdujący się w Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Patykiewicza w Częstochowie².

¹ *Wieluń. Monografia miasta*. T. 1: *Dzieje miasta do 1792 roku*. Red. A. Szymczakowa. Łódź—Wieluń 2011. Tam szczegółowa literatura przedmiotu.

² Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. W. Patykiewicza w Częstochowie (dalej: AACz), *Zbiór dokumentów pergaminowych i papierowych*, sygn. DP 2. O oryginale przechowywanym w AACz nie wiedział żaden z badaczy najpewniej z prostego powodu — znajdujące się tam dokumenty pergaminowe nie były bowiem znane i udostępniane. Szczegółowa inwentaryzacja zawartości archiwum, tworzenie katalogów oraz digitalizacja poszczególnych zespołów rozpoczęta została dopiero w ostatnich latach, po objęciu funkcji dyrektora Archiwum przez ks. Władysława P. Właźlaka. Zob. też: W.P. Właźlak: *Katalog mikrofilmów najstarszych ksiąg metrykalnych z terenu diecezji częstochowskiej*. Kraków 2011; Tenże: *Inwentarz ksiąg metrykalnych Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. Walentego Paty-*

Przedmiotowy dokument znany był dotąd niewielkiemu gronu badaczy dzięki kopii sporządzonej przed Kazimierza Wójcikiewicza jeszcze przed 1939 rokiem. Intencją tegoż badacza było wydanie kodeksu dyplomatycznego miasta Wielunia. Plany te przekreślił wybuch II wojny światowej, niedokończony zaś maszynopis tejże pracy, prawie zapomniany, znalazł się ostatecznie w Archiwum Państwowym w Poznaniu³. Szczegółowo i sumiennie został on przebadany dopiero przez autorów wzmiankowanej najnowszej monografii⁴.

Informacja o dokumencie króla Aleksandra znalazła się również w sporządzonym pod koniec XVIII wieku i przechowywanym do dzisiaj w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie *Sumariuszu praw i przywilejów miasta Wielunia spisany przez Komisję Dobrego Porządku*, który ujrzał ostatnio światło dzienne dzięki wydaniu go drukiem przez Agatę Młyńską⁵. Osoba sporządzająca tenże sumariusz nie wykonała go jednak zbyt rzetelnie. Zapisując przedmiotowy dokument w układzie chronologicznym, pod rokiem 1502 podała jedynie, iż był to „przywilej najjaśniejszego Aleksandra króla polskiego sukiennikom wieluńskim dany”⁶, pomijając zupełnie rolę, jaką odegrał w tej kwestii ojciec wystawcy⁷.

Być może właśnie ten lakoniczny i niedokładny regest spowodował, iż część badaczy, choć przywoływała w swych ustaleniach dokument Aleksandra, to nadal nie znała i nie uwzględniała przywileju Kazimierza Jagiellończyka⁸. Jest to jednak o tyle niezrozumiałe, że akt z 1450 roku został zaraz po jego wystawieniu wpisany także do dziesiątej księgi Metryki Koronnej, wy-

kiewiczza w Częstochowie. „Rocznik Towarzystwa Genealogicznego Ziemi Częstochowskiej” 2011, T. 1, s. 11—581.

³ AP Poznań, *Kodeks dyplomatyczny miasta Wielunia przygotowany do druku przez K. Wójcikiewicza*, mps, sygn. Man. 187, nr 91. Wydanie tegoż kodeksu, po uzupełnieniu o archiwalia znajdujące się w AACz, wydaje się zatem pilnym postulatem badawczym.

⁴ Zob. przyp. 1. Rozdział VI w niniejszej monografii, poświęcony rzemiosłu i cechom wieluńskim, jest autorstwa T. Grabarczyka i T. Nowaka. Zob. też: Ciż: *Mieszczanie wieluńscy do początków XVI wieku*. *Biogramy*. Łódź—Wieluń 2008; Ciż: *Wieluń pod panowaniem pierwszych Jagiellonów (1391—1492)*. „Rocznik Wieluński” 2007, T. 7, s. 5—24.

⁵ AGAD, Księgi miejskie wieluńskie, sygn. 48, *Sumariusz praw i przywilejów miasta Wielunia spisany przez Komisję Dobrego Porządku*, s. 44—45 (cyt. za: A. Młyńska: *Sumariusz praw i przywilejów miasta Wielunia z 1781 r.* „Rocznik Wieluński” 2008, T. 8, s. 165).

⁶ Tamże.

⁷ Nie poprawiła tej nieścisłości również wydawczyni sumariusza, znająca przecież całość dokumentu z maszynopisu K. Wójcikiewicza; zob. tamże.

⁸ Zob. np. A. Serwacińska: *Z dziejów Wielunia w drugiej połowie XVIII wieku*. W: *Siedem wieków Wielunia. Studia i materiały*. Red. R. Rosin. Warszawa—Łódź 1987, s. 97, gdzie autorka, wymieniając zasługi kolejnych władców dla rozwoju handlu i rzemiosła wieluńskiego, podaje jedynie, iż „król Aleksander ogłosił w 1502 r. przywilej dla sukienników wieluńskich”, a rolę Kazimierza Jagiellończyka w tym zakresie sprowadza tylko do nadania miastu prawa składu (1451) i pozwolenia na jarmark w dniu św.św. Piotra i Pawła (1457). Te nieścisłości powielają kolejni autorzy, zob. np. ks. S. Zabraniak: *Wieluński ośrodek kościelny w okresie staropolskim*. Lublin 2004, s. 29.

danej drukiem prawie sto lat temu⁹, o czym wzmiankował ponadto w swoich pracach, opublikowanych pół wieku temu, Ryszard Rosin¹⁰. Poprawny regest, uwzględniający fakt, iż było to potwierdzenie wcześniejszego dokumentu Kazimierza, znajduje się również w trzeciej części sumariusza ksiąg Metryki Koronnej, opracowanego i wydanego przez Teodora Wierzbowskiego¹¹.

Dokument Aleksandra jest jednak bardzo ważny nie tylko z powodu przytoczenia w nim *in extenso* niezachowanego do dzisiaj w oryginale przywileju Kazimierza z 1450 roku, koniecznego do odtworzenia dziejów cechów i handlu w Wieluniu. Jest on także przydatny do badań nad polską kancelarią królewską. Z narracji pisma dowiadujemy się, iż przywilej Kazimierza spłonął w pożarze, jaki w minionych latach (czyli przed 1502 rokiem) nawiedził Wieluń. Tamtejsi sukiennicy, chcąc jednak mieć pisemne potwierdzenie korzystnego dla siebie werdyktu monarchy, zwrócili się z prośbą do Aleksandra o powtórne wydanie przywileju „*ex registris cancellarie*”. Wiedzieli oni zatem, że dokument wpisany został do ksiąg kancelarii królewskiej. Wpis ten — jak już wspomniano — przetrwał do dzisiaj w najstarszej zachowanej księdze Metryki Koronnej, prowadzonej od początku rządów w Polsce Kazimierza Jagiellończyka¹². Akt z 25 marca 1450 roku zdaje się wskazywać na to, iż księgi kancelaryjne prowadzone były na bieżąco, nawet w czasie objazdu króla, tak samo jak na bieżąco wydawane były królewskie dokumenty. Przywilej dla sukienników wieluńskich został wystawiony pięć dni po tym, jak odnotowano obecność Kazimierza w tym mieście¹³. Rzemieślnicy wieluńscy osobiście więc musieli stanąć przed obliczem królewskim i przedłożyć swoją prośbę. Podjęcie decyzji przez króla i wystawienie aktu (*actum et datum*) w ciągu pięciu dni, na

⁹ AGAD, MK, T. 10, k. 71; Knigi, s. 109—110. Tytuł wpisu do księgi: „*Litera textorum Welunensium*”. Zob. też MRPS, T. 1, s. 6, nr 101.

¹⁰ R. Rosin: *Sukiennictwo w Łęczycy, Sieradzkim i Wieluńskim od XIII w. do lat siedemdziesiątych XV w.* „*Rocznik Łódzki*” 1958, T. 1, s. 244, 254—255 (całość artykułu: s. 233—258); *Słownik historyczno-geograficzny ziemi wieluńskiej w średniowieczu*. Oprac. R. Rosin. Warszawa 1963, s. 171.

¹¹ MRPS, T. 3, s. 12—13, nr 191. Tamże kolejna informacja, iż wypis dokonano z MK, T. 17, k. 293.

¹² Zob. przyp. 9. Księga 10. Metryki Koronnej to tzw. księga kanclerska. Prowadzona była w czasach sprawowania urzędu kanclerza przez Jana Tazkę Konięcpolskiego, zob. szerzej: W. Zawitkowska: *W służbie pierwszych Jagiellonów. Życie i działalność kanclerza Jana Tazki Konięcpolskiego*. Kraków 2005, zwłaszcza rozdział VII: *Działalność kancelaryjna oraz Aneks* dołączony do niniejszej pracy.

¹³ Było to w czasie zwyczajowej podróży z Krakowa do Kalisza, gdzie król miał spędzić Wielkanoc, zob. I. Sułkowska-Kurasiowa: *Itinerarij Kazimira Jagellona (sostajanie podgotovki)*. W: *Issledovanija po istorii Litovskoj Metriku. Sbornik nauchnyh trudov*. Moskwa 1989, s. 275. 20 marca król wydał w Wieluniu dwa dokumenty dla mieszczan z Krzepic (ZDM, Cz. 3, nr 850, 851). Następnego dnia wystawił kolejne dwa dotyczące działalności gospodarczej mieszczan wieluńskich, zob. T. Grabarczyk, T. Nowak: *Wieluń pod panowaniem...*, s. 21—22.

najbliższym dłuższym postoju w Sieradzu, dowodzi m.in. tego, jak sprawnie i szybko działała polska kancelaria w połowie XV wieku.

Jeszcze przed wydaniem dokumentu do rąk odbiorcy wpisano go do księgi kanclerskiej. Dzięki temu, że został później transumowany w kancelarii Aleksandra, możliwe jest porównanie obu kopii i ustalenie stopnia rzetelności oraz dokładności dokonywania wpisów lub wypisów z ksiąg kancelaryjnych. Różnice między obiema kopiami są nieznaczne. W pojedynczych tylko przypadkach zmieniono szyk wyrazów lub zastąpiono je synonimami. W kancelarii Aleksandra zastosowano inną pisownię nazwy miejscowej „Wieluń” (zamiast „Velun” — „Wyelun”, ale konsekwentnie). Sporadycznie również zmieniono użycie czasu lub trybu. Skröconą — w kopii wpisanej do dziesiątej księgi Metryki Koronnej — intyulację Kazimierza uzupełniono zgodnie z tytułaturą używaną przez jego syna¹⁴.

Na koniec warto też zwrócić uwagę na znaczenie dokumentu Aleksandra dla badań nad polską numizmatyką wieków średnich. W przytoczonym w nim *in extenso* przywileju Kazimierza Jagiellończyka (1450) wyraźnie zaznaczono, iż kupcy lub ktokolwiek inny, kto sprowadza do Wielunia sukno i chce je sprzedawać w mieście na pojedyncze łokcie, nie może dokonywać takich transakcji w cenie niższej niż trzynaście kwartników za łokieć. W narracji pisma Aleksandra (1502), poprzedzającej transumowany przywilej, wpisano natomiast, iż kwota ta nie może być mniejsza niż trzynaście ternarów (trzeciaków) za łokieć. Zmiana określenia monety, którą można było dokonywać transakcji, nie jest pomyłką pisarza czy kopisty. W narracji dokumentu wystawionego w kancelarii króla Aleksandra zastosowano nomenklaturę używaną w czasach mu współczesnych zapewne nie tylko przez urzędników kancelaryjnych, ale także przez wieluńskich rzemieślników¹⁵.

¹⁴ Szczegółowo różnice te zostały wykazane w załączonym do niniejszego artykułu *Aneksie*.

¹⁵ Zmiana ta nie nosła za sobą żadnych reperkusji finansowych. Kwartnik, po reformie monetarnej Władysława Jagiełły, stał się w rzeczywistości „ekwiwalentem 3 denarów i zyskał stąd powoli upowszechniającą się nazwę ternara”; cyt. za: R. Kiersnowski: *Wstęp do numizmatyki polskiej wieków średnich*. Warszawa 1964, s. 126. Jak podaje ten sam autor, „określenie ternara jako jednostki pieniężnej pozostało w użyciu przez cały w. XV” (tamże, s. 124). Treść przedmiotowego dokumentu dowodzi, że było tak również w początku wieku XVI. Por. AGAD, Księgi miejskie wieluńskie, sygn. 48, *Sumariusz praw i przywilejów miasta Wielunia spisany przez Komisję Dobrego Porządku*, s. 45 (cyt. za: A. Młyńska: *Sumariusz praw...*, s. 165), gdzie zamiast „kwartnik” wpisany został „kwadrans”. Autorka wydania tego sumariusza (tamże, s. 179, przyp. 50) wyjaśnia, że kwadrans to drobna moneta, i podaje jedynie, iż w poznańskiej kopii K. Wójcikiewicza „odnotowany został zakaz przywożenia przez kupców do Wielunia sukna tańszego niż 13 ternarów”.

W miejscu tym autorzy artykułu składają podziękowanie prof. dr. hab. Stanisławowi Sroce za skolacjonowanie odczytu dokumentu.

Aneks

Kraków, 1 II 1502

(feria tertia proxima ante festum Purificacionis Gloriosissime Virginis Marie)

Aleksander król polski na prośbę sukienników wieluńskich potwierdza i transumuje dokument Kazimierza [Jagiellończyka] z datą: 25 III 1450, rozstrzygający spór między wieluńskimi sukiennikami a krojownikami w sprawie sprzedaży w mieście sukna gorszego gatunku i tańszego niż sukno wieluńskie

Or. Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej im. ks. W. Patykiewicza w Częstochowie, Zespół: Zbiór dokumentów pergaminowych i papierowych, sygn. DP 2. Pergamin o wym.: 465 mm x 220 mm + 80 mm. Pieczęci brak, pozostał brązowy sznur. Stan zachowania dobry. Ozdobny inicjał „A” i większymi literami pozostała część imienia wystawcy. Na prawym marginesie dopisana data roczna transumowanego dokumentu. Na zakładce inną ręką dopiski, nieczytelne z powodu wyblakłego pisma. Na odwrocie późniejsze adnotacje kancelaryjne i archiwalne: „1502”, „45 Pannificum”, „nro 61”.

Kop. 1. AGAD, *Metryka Koronna*, t. 17, k. 293.

Kop. 2. Archiwum Państwowe w Poznaniu, *Kodeks dyplomatyczny miasta Wielunia* przygotowany do druku przez K. Wójcikiewicza, maszynopis, sygn. Man. 187, nr 91.

Reg. MRPS, cz. III, Warszawa 1908, nr 191, s. 12—13.

Wzm. AGAD, *Księgi miejskie wieluńskie*, sygn. 48, *Sumariusz praw i przywilejów miasta Wielunia spisany przez Komisję Dobrego Porządku*, s. 44—45 (druk: A. Młyńska, *Sumariusz praw i przywilejów miasta Wielunia z 1781 r.*, „Rocznik Wieluński”, t. 8, 2008, s. 165).

Uw. Edycji dokonano według zasad zawartych w: A. Wolff, *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*, *St.Żr.*, t. 1, 1957, s. 155—184.

//Alexander// Dei gratia rex Polonie, magnus dux Lythwanie, Russie, Prussieque dominus et heres et c[etera]. Significamus tenore presencium universis, quibus expedit quia / textores panni civitatis nostre Wyelunensis ad instanciam nostri venientes supplicaverunt nobis, ut eis litteras decreti serenissimi olim parentis nostri domini Kazimiri regis ex registris cancellarie / nostre dare iubeamus, quas cum civitas superioribus annis incendio esset absumpta eodem igni deflagrassent dicunt, quibus cautum erat, ne viles mercatores adveherent pannos viliores in civitate que quorum singule ulne tredecim ternariis venderent, ut comunitas textorum civitatis predictae Wyelunensis pannos suos celerius vendere possit, cuius tenor sequitur in hec verba:

Kazimirus Dei gratia rex Polonie, magnus dux Lytwanie, [Russie, Prussieque dominus et heres etc.^a] Significamus tenore presencium, quibus expedit universis presentibus et futuris presencium noticiam habituris, quomodo certas et varias diferencias^b inter textores ab una et pannicidas civitatis nostre Wyelunensis [partibus ex altera^c] occasione ducture pannorum viliorum et deteriorum quam Wyelunenses, quos ipsi pannicide in detrimentum ipsorum textorum in civitatem Wyelunensem ad vendendum ulnatim continue^d induxerunt, exortas et suscitatas per nos et per certos con-

siliarios nostros sopimus et unimus sub condicionibus et articulis istis, quod omnes et singuli pannicide seu quivis pannos in Wyelun ad vendendum ulnatim inducentes pannos viliores et deteriores in ipsam civitatem Wyelunensem in detrimentum et dampna textorum nullo modo inducere ad vendendum ulnatim temporibus perpetuis debebunt, nisi ipsorum pannorum ulna per tredecim quadrantess^e comunis peccunie solveretur^f et valebit sub pena nostra regali ad quam solvendam omnes prevaricantes et transgressores presentibus volumus fieri et esse obligatos, cariores autem et valenciores quarumcumque manerierum seu et colorum extiterint^g iuxta posse eorum inducere vendere et pro usu suo disponere poterint et valebunt. Textores autem et omnes eiusdem artificii magistri poterint pannos leviores quam per expressa et specialiter denominata, quod de lanis mortuis, alias smarlycz^h sutorum, pellificum lanis malis et dispositionem presentibus solidamus et inter ipsos textores ac pannicidas [temporibus perpetuisⁱ] observandam firmamus et concludimus. [Quocirca vobis^j] omnibus, capitaneis, burgrabiis et aliis officialibus quibuscumque Wyelunensibus^k existentibus pro tempore precipimus et mandamus, quatinus omnes huiusmodi pannicidas, pannos leviores quam per tredecim quadrantess^e in ipsam civitatem Wyelunensem ad vendendum ulnatim in detrimentum ipsorum textorum inducentes arrestatis et ab eis penam nostram regalem irremissibiliter exigatis et exigere debeatis. Actum et datum Siradie feria quarta ipso die Annunciacionis Virginis Marie anno Domini millesimo quadringentesimo^{l6} quinquagesimo [25 III 1450], sigillo nostro presentibus in fidem omnium premissorum subappenso. Relacio magnifici Johannis de Conyeczpolye^l regni Polonie cancellarii^m.

Nos igitur attenta eorum petitione iusta esse predictas litteras decreti ipsis dari iussimus ipsasque approbamus et confirmamus per presentes decernentes eas robur perpetue firmitatis obtinere [...ⁿ] sigillum nostrum presentibus est subappensum testimonio litterarum. Datum Cracouie feria tertia proxima ante festum Purificacionis Gloriosissime Virginis Marie anno Domini millesimo quingentesimo secundo, regni vero nostri primo.

¹⁶ Jan Taszka Koniecpolski h. Pobóg, syn Jakuba, starosta lelowski (1428—1430), sekretarz królewski (1431—1433), kanclerz Królestwa Polskiego (1433—1455), starosta sieradzki (1442—1455), dobrzyński (1451—1452), ratneński (a. 1449—1455), zm. 26 marca 1455 r.; zob. W. Zawitkowska: *W służbie pierwszych Jagiellonów. Życie i działalność kanclerza Jana Taszki Koniecpolskiego*. Kraków 2005; Taż: *Biskup Zbigniew Oleśnicki i kanclerz Jan Taszka Koniecpolski — wielkie osobowości i ich rola polityczna w Polsce I połowy XV wieku*. W: *Człowiek w średniowieczu. Między biologią a historią. III Kongres Mediewistów Polskich*. Red. A. Szymczakowa. Łódź 2009, s. 209—236; W. Zawitkowska: *Nieznany dokument Jana Koniecpolskiego z 29 III 1449 r. (Przyczynek do dziejów Ratna i starostwa ratneńskiego w połowie XV wieku)*. W: *In tempore belli et pacis. Ludzie — miejsca — przedmioty. Księga pamiątkowa dedykowana prof. dr. hab. Janowi Szymczakowi w 65-lecie urodzin i 40-lecie pracy naukowo-dydaktycznej*. Red. T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak. Warszawa 2011, s. 693—700.

°Creslaus e[piscopus] et R[egni] P[oloniae] cancellarius¹⁷ subscripsit °.

Relacio reverendi in Christo patris domini
Creslai episcopi Wladislawiensis et R.P.
cancellarii.

- a — MK 10 „et heres Russie etc.”
- b — MK 10 „differandas”
- c — MK 10 „ab altera partibus”
- d — MK 10 „continuo”
- e — MK 10 „quadrentes”
- f — MK 10 „solvet”
- g — MK 10 „existerint”
- h — MK 10 „z u m a r l i c z”
- i — MK 10 odwrotny szyk wyrazów „perpetuis temporibus”
- j — MK 10 słowa powtórzone
- k — MK 10 „Velun”
- l — MK 10 zapis liczbowy „CCCC”
- m — MK 10 po tym słowie jeszcze „etc.”
- n — Or. fragment nieczytelny na 2 wyrazy (prawdopodobnie „Hanim quibus”)
- o — p — Or. podpis własnoręczny

¹⁷ Krzesław z Kurozwęk h. Pobóg, kanonik kujawski (1459), sekretarz królewski (1475), dziekan kurzelowski (1475), sekretarz wielki (1476—1479), dziekan gnieźnieński i kanonik krakowski (1478), kantor poznański (1480), kanclerz wielki koronny (1484—1503), kantor gnieźnieński (1489) i krakowski (1491), dziekan kapituły krakowskiej (1493), biskup kujawski (1494—1503), zm. 5 kwietnia 1503 r.; zob. W. Kujawski: *Krzesław z Kurozwęk jako wielki kanclerz koronny i biskup włocławski*. W: „Studia z Historii Kościoła w Polsce”. T. 8. Warszawa 1987; UrzCentr, s. 178.

*Wioletta Zawitkowska,
ks. Władysław Piotr Wlazlak*

**King Aleksander Jagiellończyk’s document for clothiers from Wieluń dated back
to 1st February 1502 confirming and transsumming
Kazimierz Jagiellończyk’s privilege from 25 March 1450**

Summary

The Archive of the Father Walenty Patykiewicz Archdiocese in Częstochowa stores the document of the Polish king Aleksander, issued on behalf of clothiers from Wieluń on 1st February 1502, confirming and transsumming Kazimierz Jagiellończyk’s diploma from 25 March 1450, resolving the argument in favour of consumers they had with the cloth cutters concerning the sale of the worse quality and cheaper cloth in the town than the one produced locally.

The very document was found during maintenance works conducted recently in the archive. The parchment itself is important because of citing *in extenso* Kazimierz's privilege, that has not been retained in its original version until recently, useful in studies on the history of guild and trade in Wieluń, but also the Polish royal office. It can also constitute an important reason for studies on the Polish numismatics of the Middle Ages.

The source appendix involves the subject document, additionally comparing a transumpt of the privilege Kazimierz had and its contemporary record in the crown certificate.

*Wioletta Zawitkowska,
Władysław Piotr Właźlak, Priester*

Die am 1. Februar 1502 von dem König Alexander der Jagiellone für Tuchmacher von Welun (pol. Wieluń) ausgestellte u. das Sonderrecht von Kasimir der Jagiellone vom 25. März 1450 bestätigende Urkunde

Zusammenfassung

In dem Archiv der Walenty Patykiewicz-Erzdiözese Tschenschowau (pol.: Częstochowa) ist die Urkunde des polnischen Königs Alexander aufbewahren, welche auf Bitten von Weluner Tuchmachern am 1. Februar 1502 erlassen wurde. Das Dokument ist eine Bestätigung und eine Abschrift des Diploms des Königs Kasimir der Jagiellone vom 25. März 1450 laut dem der von den Tuchmachern und Zuschneidern geführte Streit um die Möglichkeit, in der Stadt ein schlechteres und billigeres Tuch als das in der Stadt hergestellte zu verkaufen, zugunsten der Kunden entschieden wurde.

Die Urkunde wurde während den in den letzten Jahren in dem Archiv durchgeführten Aufräumarbeiten gefunden. Das Pergament ist von großer Bedeutung, denn es ist hier das im Original nicht erhalten gebliebene Privileg Kasimirs *in extenso* vorgebracht, das bei den Forschungen über die Zunft- u. Handelsgeschichte in Welun und über polnische königliche Kanzlei Polens sehr brauchbar ist. Die Urkunde kann auch ein Beitrag zu Forschungen über polnische Münzkunde des Mittelalters werden.

In dem Anhang mit Quellen wird das vorliegende Dokument veröffentlicht und mit der Abschrift des Privilegs Kasimirs und dessen gegenwärtigem Eintrag in der Kronurkunde verglichen.